

BOLIVIJA

(Južna Amerika)

Više od decenije nakon što je pokret "Sačuvajmo prašumu" prisilio na promjene koje su dramatično usporile krčenje šuma širom Amazona - također u Boliviji, aktivnost se vraća u neke od najvećih šuma u svijetu. Taj preporod, potaknut rastućim apetitom svijeta za sojom i drugim poljoprivrednim usjevima, podiže spektar nazadovanja u naporima za očuvanje biodiverziteta i borbu protiv klimatskih promjena. Više o krčenju šuma u Boliviji [OVDJE](#).

Stanovništvo / Godišnji rast stanovništva:
11,4 miliona / 1,4% (2019.)

Površina: 1.098.581 km²; **od toga voda:** 1,2 %

Biodiverzitet i očuvanje: 123 zaštićena područja, 10 nacionalnih parkova

Klima: Klima tropske savane, suptropska klima, polusušna klima, hladna pustinjska klima.

BDP: 40,41 milijardi USD (2021.)

Ekonomija: poljoprivreda 29,4%; industrija 22%; usluge 48,6% (2015.)

UTICAJI KLIMATSKIH PROMJENA

► **Suše,** budući da su se temperature u Andima povećavale za 0,1 °C po deceniji od 1939. do 1998. godine, a nedavno se stopa rasta **utrostručila** (na 0,33 °C po deceniji od 1980. do 2005.), što je uzrokovalo ubrzano povlačenje glečera ubrzati i stvoriti nepredviđene **nestašice vode** u andskim poljoprivrednim gradovima.

► **Poplave:** S obzirom na njihovu učestalost i udio stanovništva koje im je izloženo,

poplave u Boliviji uzrokuju **značajne ekonomske gubitke** koji prvenstveno utiču na **infrastrukturu, poljoprivrednu i stočarsku proizvodnju**.

► **Smanjenje glečera** je još jedna posljedica klimatskih promjena, evidentnih u Boliviji, sa razornim uticajem na pristup vodi za lokalno stanovništvo. Bolivijski glečer Chacaltaya, koji se nalazi 20 km sjeveroistočno od grada La Paza, **izgubio je 82% svoje površine** od 1982. godine.

Globalno gledano, klimatske promjene nesrazmjerno pogađaju žene. Paola Flores Carvajal je klimatska aktivistica iz Bolivije koja organizira radionice za edukaciju domorodačkih žena koje svakodnevno proživljavaju utjecaj klimatskih promjena. Pročitajte o njenom radu [OVDJE](#).

Jezero Poopó u Andama nekada je bilo drugo po veličini jezero u Boliviji, pored kojeg se nalazilo napredno ribarsko selo. Jezero je sada presušilo kao posljedica suša i drugih uticaja klimatskih promjena. Pogledajte kako se područje transformiralo [OVDJE](#).

Celia Mamani je provela vrijeme u skloništu za spašavanje nakon rekordnih poplava u Boliviji 2021. Tamo se preselila sa svojom porodicom i komšijama, nakon što je voda ušla u njihove domove i pukotine na zidovima. Kao posljedica toga, bili su zaista uplašeni da ostanu u svojim domovima. Pogledajte izvještaj o poplavama [OVDJE](#).

Još jedan bolivijski glečer pogođen klimatskim promjenama je Huayna Potosí. Raymundo Condori upozorava: „Planina je bila prekrivena snijegom prije 20 godina. U proteklih 20 godina glečeri su nestajali. Zbog klimatskih promjena ovaj glečer možda više neće postojati za 5 godina. Ako glečer nestane, više nećemo imati vode.” Video su pripremili pridruženi partneri projekta Beyond the Tales, Teatro Trono. Gledajte [OVDJE](#).

PREDVIĐENE KLIMATSKE PROMJENE

Povećan intenzitet ekstremnih vremenskih pojava

Epizode sa intenzivnijim padavinama

Povećana temperatura

Bolivija je posebno osjetljiva na klimatske promjene zbog široko rasprostranjenog siromaštva, raznolikosti ekosistema, vremenskih ekstrema, topljenja glečera i visoke stope krčenja šuma. Mnogi proizvođači i lokalni farmeri već su svjedoci promjene klime, u smislu nepredvidivih padavina, više katastrofa koje proizlaze iz ekstremnih vremenskih prilika i viših temperatura, s negativnim utjecajima na njihov život. Više o nejednakosti i otpornosti u kontekstu klimatskih promjena [OVDJE](#).

KLJUČNI UTICAJI NA KLIMU

Nedostatak vode
(posebno u poljoprivredi)

Šumski požari

Izmijenjeni ekosistemi

Gubitak biodiverziteta

Veća nejednakost žena
i autohtonog stanovništva

- ▶ Bolivija je doživjela svoje dvije najgore godine šumskih požara ikada – 2010. izgubila je 2,9 miliona hektara, a od avgusta do septembra 2019. izgorjelo je preko 5 miliona hektara šumskih površina – **10% ukupnih šumskih površina Bolivije uništeno je za samo dva mjeseca.**
- ▶ Prenamjenom zemljišta za poljoprivrednu upotrebu i **uništavanjem močvara oslobađaju se velike količine ugljičnog dioksida (CO₂)**, što je plin koji doprinosi 60% globalnog
- ▶ Klimatske promjene prijete da ozbiljno utiču na Amazon, što bi zauzvrat promijenilo globalnu klimu i povećalo rizik od gubitka biodiverziteta.
- ▶ Žene su zadužene za čuvanje useva i stoke, kao i za obezbeđivanje hrane za svoje porodice — sve teški zadaci čak i pre dodatnog tereta klimatskih promena. Prema jednoj studiji, ove dužnosti stavljaju domorodačke žene direktno na prvu liniju povećanih suša, zagađenja vode, erozije tla i drugih uticaja klimatskih promjena.
- ▶ Dokumentovano smanjenje glečera usled globalnog zagrevanja **može povećati sezonsko oticanje u kratkom roku**, kao i **povećati zavisnost od sezonskih kiša** za snabdevanje vodom u srednjem i dugoročnom periodu.

KLIMATSKE PROMJENE I PRISLINE MIGRACIJE U BOLIVIJU

Zanimljivo je da se u Boliviji veliki broj migracijskih tokova dešava unutar zemlje. Poljoprivrednici su prešli na **privremene gradske poslove** kada su njihovi usjevi slabi, dok su drugi počeli trajno napuštati poljoprivredni sektor i migrirati u obližnje gradove radi drugih oblika posla. Neki vide ove migrante kao **prvu generaciju klimatskih izbjeglica**.

Međutim, degradacija životne sredine i klimatske promene takođe mogu izazvati **međunarodne migracije**. Posebno su suše i degradacija zemljišta doveli do migracije ljudi iz Chuquisaca i Tarija da se presele, privremeno i trajno, **u oba urbana područja u Boliviji i Argentini**. Migranti iz ruralnih područja Potosí, Oruro i La Paz preselili su se u Čile da traže bolje poslove, ali i kao odgovor na klimatske izazove koji utiču na njihove poljoprivredne prakse.

Ekološka migracija je realnost u Boliviji jer klimatske promjene i katastrofe utiču na unutrašnje i međunarodne migracijske obrasce svake godine. Predviđa se da će uticaji klimatskih promjena i dalje djelovati kao pokretač klimatskih migracija. Konkretno, klimatske promjene mogu pogoršati procese dezertifikacije kroz promjenu prostornih i vremenskih obrazaca temperature, padavina i vjetrova. Dezertifikacija pogađa više od 40 posto bolivijske teritorije i djeluje kao pokretač migracije uglavnom u visoravnima, međuandskim dolinama i Chacou. Više o ovome [OVDJE](#).